

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Detaljplan för Idre Himmelfjäll, Cressida

Älvdalens kommun
Dalarnas län

HUR UTSTÄLLNINGEN BEDRIVITS

Detaljplanen har varit på samråd i form av utställning under perioden 29 mars 2021 – 16 maj 2021 på kommunens kontor i Idre, biblioteket i Särna och kontaktcenter i Älvdalens kommunhus. Samrådshandlingarna har utsänts med post till berörda sakägare och myndigheter m.fl. enligt sändlista.

Planhandlingarna har även varit tillgängliga på kommunens hemsida, www.alvdalen.se under samrådstiden.

INKOMNA YTTRANDEN

Vid samrådstidens utgång hade 3 yttranden inkommit, 4 yttranden inkom efter ordinarie samrådstid efter överenskommelse om förlängd svarstid. Inkomna yttranden redovisas alternativt sammanfattas där lämpligt. Eventuella uppenbara stavfel som inte påverkar yttrandets innebörd kan ha åtgärdats för läsbarhetens skull.

Till yttranden bifogade bilder och diverse textformat redovisas inte i samrådsredogörelsen, fullständiga yttranden finns att tillgå hos samhällsenheten på Älvdalens kommun.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Hur utställningen bedrivits	1
Inkomna yttranden	1
Innehållsförteckning	2
1 Statliga och regionala organ	3
1.1 Länsstyrelsen Dalarna	3
1.2 Sametinget	5
1.3 Lantmäteriet	7
1.4 Trafikverket	8
2 Kommunala parter	8
2.1 Älvdalens vatten och avfall AB	8
2.2 Brandkåren Norra Dalarna	9
3 Företag och föreningar	10
3.1 Ellevio	10
Samrådsredogörelsen utförd av	10

1 STATLIGA OCH REGIONALA ORGAN

1.1 LÄNSSTYRELSEN DALARNA

Övergripande synpunkt

Fördjupad översiktlig planering

Älvdalens kommun har en översiktsplan som vann laga kraft 2019 och där fjällområdena är utpekade som utvecklingsområden för besöksnäringen. Exploateringen av fjällområdena i Idre och i Fjätervålen planeras nu i snabb takt och i stora volymer. Översiktsplanen ger inte det stöd som behövs i detaljplaneringen för ex. vatten- och avlopp, dagvattenhantering, räddningstjänst, rennärning, infrastruktur, närhet till Natura 2000-område osv. Kommunen behöver upprätta en eller flera fördjupade översiktsplaner för fjällområdena för att möta expansionen och vidta de åtgärder som krävs. Sametinget framför även att en fördjupad miljökonsekvensbeskrivning bör tas fram där man belyser områdets funktion för renskötsel.

Överprövningsgrundande synpunkter

Länsstyrelsen har identifierat några överprövningsgrundande frågor enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen.

Riksintresse rennärning

Planområdet påverkar en flyttled som är riksintresse för rennärningen enligt 3 kap 5 § Miljöbalken. Flera gällande detaljplaner inom Idre Himmelfjäll påverkar redan idag riksintresset. Ytterligare avskärning av flyttleden sammantaget med ökad mänsklig aktivitet i området kommer att göra leden obrukbar. För att bedöma om detaljplanen tillgodoser riksintresseområden ska åtgärdernas konsekvenser för riksintressets värden och egenskaper bedömas.

Hälsa och säkerhet

Spillvatten

Enligt de beräkningar som Länsstyrelsen fått ta del av i tidigare ärenden saknar troligen Idre avloppsreningsverk kapacitet att ta emot den avloppsbelastning som planområdet kommer att generera. Den teoretiska, eller framtida, belastningen är uppskattningsvis uppnådd. Kommunen måste säkerställa att spillvatten kan omhändertas innan planförslaget antas.

Dagvatten

Mot bakgrund av det som framkommer i samrådshandlingarna bedöms föreslaget planområde vara av ett större sammanhang där genererade dagvattenflöden kan bli svårt att på ett tillfredsställande sätt ta hand om på den egna fastigheten. Kommunen har skyldighet att ordna med dagvattenhanteringen i de fall avledning av dagvatten inte går att lösa enskilt på ett acceptabelt sätt i större tätbebyggda områden.

Ras- och skredrisker

Den geotekniska utredningen anger att inför fortsatt planering och projektering av området kan kompletterande geotekniska undersökningar erfordras. Om det krävs en detaljerad utredning för att avskrivna risken för ras och skred ska den utföras i detaljplaneskedet. Om en översiktlig utredning är tillräcklig behöver det beskrivas utförligare på vilka grunder som risken kan avskrivas. Den översiktliga utredningen bör utgå från topografiska kartor,

jordartskartor, eventuella tidigare utredningar, geoteknisk besiktning och överslagsberäkningar. Se Länsstyrelsens vägledning för översvämning, ras- och skred www.lansstyrelsen.se/dalarna/tjanster/publikationer/2016/oversvamningar-ras-och-skred.html

Det behöver också klarläggas om det finns risk för moränskred och slamströmmar eller blocknedfall i slutningen ovanför som kan påverka planområdet.

Övrigt

Naturmiljö och vattenverksamhet

Naturvärdesinventeringen beskriver att en av ravinerna märkt "2" är ett allvarligt hinder och att den bör vara möjlig att korsa vid den redan gjorda traktorvägen men att det inte rekommenderas. Grundvattenflödet får dock inte påverkas negativt. Länsstyrelsen bedömer att det är olämpligt att köra i ravinen. Det behöver beskrivas tydligare i planhandlingarna.

I Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens kartunderlag finns ett sumpskogsområde i den nordvästra spetsen av området där de två skoter- och skidlederna ska ansluta till vägen enligt plankartan. Vägen är också lagd genom sumpskogsområdet. Området nämns inte i naturvärdesinventeringen. Planen behöver kompletteras med vilken hänsyn och vilka skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att skydda detta område.

Trafik

Anslutningen till väg 1063 måste förbättras när trafikmängderna kommer att öka. Exploatören måste ansöka om tillstånd om ändring av anslutningen hos Trafikverket.

Räddningsinsatser

Länsstyrelsen vill uppmärksamma kommunen om att räddningstjänstens förmåga i Idre redan idag är begränsad utifrån den riskbild som finns. Framför allt med låg bemanning och långa insatstider till att få stöd vid större händelser eller flera händelser samtidigt. Alla nya exploateringar ökar riskbilden och detaljplanen omfattar många bostäder.

Undersökningssamråd om betydande miljöpåverkan

Kommunen har bedömt att miljöpåverkan inte kan antas bli så betydande att en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap miljöbalken behöver göras. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplaneförslaget inte innebär betydande miljöpåverkan.

1.1.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Älvdalens kommun har påbörjat ett arbete med en fördjupad översiktsplan över Idreområdet där fjällanläggningarna Himmelfjäll, Idre fjäll och Fjätervålen ingår. Arbetet bedöms kunna ske parallellt med detaljplanen Cressida. Exploatören har ingått i ett avtal med Idre sameby där samebyn ställer sig bakom och godkänner exploatörens planer.

Älvdalens kommun har för avsikt att säkerställa omhändertagandet av spillvatten genom att driftsätta en tredje reningslinje i Idre ARV för en total kapacitet á 24 000 pe.

Planområdet kompletteras med en dagvattendamm, dagvattenutredningen har kompletterats och revideras med nya beräkningar. Planhandlingarna kompletteras även med resonemang utifrån utökade utredningar gällande geoteknik och dagvatten. Detaljplanen föreslår inga exploateringar som kräver att man måste köra i ravinen, planbeskrivningen kompletteras

med text om detta. Naturvärdesinventeringen har reviderats, sumpskogsområdet som inte har påverkats av vägen ligger inom naturmark och ska inte exploateras ytterligare. Exploatören och Trafikverket har ingått i ett avtal om att förbättra anslutningen till väg 1063 under år 2022.

1.2 SAMETINGET

Ärendet

Länsstyrelsen önskar samråda om en aktuell detaljplan för "Idre Himmelfjäll Cressida" Hemmeråsen inom Älvdalens kommun. Området ligger inom Idre sameby och skär av en flyttled av riksintresse enligt 3 kap. 5 § miljöbalken. Inom området Himmelfjäll har det sedan tidigare antagits flera detaljplaner som skär rakt genom samma riksintresse. Detta område bedöms som svår passage av riksintresse (i Renmark, Sametinget).

Planområdet är beläget på Hemmeråsens sydvästsluttning och omfattar ca 66 hektar. Syftet med detaljplanen är att tillskapa ytterligare ett tomtområde inom Idre Himmelfjäll i anslutning till utbyggt lift- och pistsystem. Detaljplanen bedöms ha stöd i Älvdalens kommuns kommunövergripande översiktsplan som vann laga kraft 2019-10-30. Till huvudgatan föreslås en matargata anslutas som svänger upp mot planområdets högst belägna delar. Från matargatan ansluter mindre gator som följer terrängen för att underlätta för boende i området att tas sig till skidsystem och grönområden och där vatten- och avloppsledningar kan förläggas i/vid vägnätet för att minimera ingrepp i grönområden. I slutet av gatorna planeras öppningar mot pister, grönområden, skidspår och skoterspår. Området kan utvecklas till en året runt-destination i fjällen. Möjligheter finns till ett omfattande lift-, pist- och spårssystem. Vidare kan aktiviteter ske året om i form av vandring, naturupplevelser, vildmark med mera. Tidigare detaljplaner har tagits fram som medfört att utbyggnaden av boendeyråden och pister påbörjats. Idre sameby är samrådspart där det finns en överenskommelse om utbyggnad av området, den s.k. Idre-deklarationen (1998). Enligt Idre-deklarationen är det fastlagt att Hemmeråsen ska och får nyttjas för utbyggnad till en vinterdestination.

Enligt planen får fastigheter inte inhägnas som stänger ute strörenar från bete på naturmarken och det ska underlätta strövandet i flyttleden. Idre sameby motsätter sig eventuella skadeståndsanspråk från skador som renar kan åstadkomma. Idre Himmelfjäll Resort AB informerar om rennäringens närvaro och nyttjande av marken i köpekontrakten vid försäljning av fastigheter för bebyggande. Där framgår tydligt att fastigheterna ligger inom ett område där renar är vana att vistas. Bebyggelsen i planförslaget har orienterats i terrängriktningen och i linje med längdriktningen för riksintresseområdet och där naturområden sparas mellan husraderna, vilket bedöms underlätta för renarna att röra sig genom området. Utvecklingen av Idre Himmelfjäll sker i nära samråd med Idre sameby. "Planförslaget bedöms sammantaget inte medföra några nämnvärda negativa konsekvenser för riksintresset." (Se Planbeskrivning Cressida).

Frågan är om riksintresseområdena för rennäringen enligt 3 kap. 5 § miljöbalken tillgodoses i detaljplanen. Enligt första stycket i paragrafen ska mark- och vattenområden som har betydelse för renskötseln så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Enligt andra stycket ska områden av riksintresse för rennäringen skyddas mot sådana åtgärder. Bestämmelsen innebär att i områden som är av riksintresse ska åtgärder som kan påtagligt försvåra renskötselns bedrivande inte tillåtas.

Riksintresset

Förutom att detaljplansområdet skär av flyttleden av riksintresse ligger området i anslutning till Nipfjällets kärnområde av riksintresse, ett uppsamlingsområde och trivselland.

Betesområdet är av stor vikt under förvinter och vårvinter. I området stannar ofta tjurar under sommar, förhöst och förvinter. Riksintresseområdet används som reservbete under vintrar då annat vinterbete är låst.

En åtgärd som vidtas utanför ett riksintresseområde kan vara otillåten på grund av de konsekvenser den bedöms ha för riksintresset (MÖD, Dom meddelad 2020-11-12, Mål nr P 2707–19). Bedömningen ska göras utifrån kumulativa effekter av övrig markanvändning inom området (MÖD, Dom meddelad 2020-05-20, Mål nr M 2288–19).

Sametingets ställningstagande

För att bedöma om detaljplanen tillgodoser riksintresseområden ska åtgärdernas konsekvenser för riksintressets värden och egenskaper bedömas. Sametinget anser att en ytterligare avskärning av flyttleden sammantaget med ökad mänsklig aktivitet kommer att göra leden obrukbar. Utbyggnaden av området kommer att innebära fler människor som rör sig ute i området. En ny bebyggelse handlar inte bara om fler bäddar utan även att det blir mer mänsklig aktivitet. Även om området detaljplanerar vart vissa aktiviteter ska vara kommer folk ändå att röra sig ute, t.ex. fri skoter- och skidåkning utan guider. Att företaget informerar dem som flyttar in om renskötseln är obligatoriskt utan att det ska ses som en åtgärd för att tillgodose riksintresset. Oaktat Idre-deklarationen där samebyn är en av avtalsparterna förändras förutsättningarna för att bedriva renskötsel inte minst genom att klimatet förändras samt att andra exploateringar fragmenterar betesmarkerna.

En fördjupad miljökonsekvensbeskrivning bör tas fram där man belyser områdets funktion för renskötseln. Enligt MÖD Mål nr P 2707–19, meddelad 2020-11-12, ska det bl.a. utredas vad en ökad mänsklig aktivitet egentligen innebär. Även en åtgärd som vidtas utanför ett riksintresseområde kan vara otillåten på grund av de konsekvenser den bedöms ha för riksintresset. Information och kunskap om renskötselns tidigare, nuvarande och framtida bedrivande inom aktuell sameby behövs för att förstå hur områdets funktion på både kort och lång sikt påverkar renskötseln (Mark- och miljööverdomstolens mål P 2707–19). Även samebyns renbruksplan och miljökvalitetsmål (särskilt Storslagen fjällmiljö, Myllrande våtmarker och Levande skogar) ska beaktas.

1.2.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Exploatören har ingått i ett avtal med Idre sameby där samebyn ställer sig bakom och godkänner exploatörens planer. Flyttleden behöver omprövas och flyttas då den sträcker sig igenom vad som idag är bostadsbebyggelse, den nya lokaliseringen för flyttleden planeras att utpekas i den fördjupade översiktsplan som är under framtagande.

1.3 LANTMÄTERIET

För plangenomförandet viktiga frågor där planen måste förbättras

PLANKARTA

För u-området ska det vara administrativgräns och inte egenskapsgräns. Administrativgräns ska även redovisas i gränsbeteckningar.

GRUNDKARTA

Datumangivelse för fastighetsredovisning och övriga detaljer i grundkartan saknas.

PLANBESKRIVNING

Genom att lägga ut markreservatet för allmännyttiga underjordiska ledningar s.k. u-område ser kommunen dels till så att det inte blir planstridigt att lägga dessa på kvartersmark och dels att lovpliktiga åtgärder inte kan utföras som hindrar ledningen, men det bildas ingen rättighet genom att kommunen lägger ut ett u-område i planen. För att säkerställa att ledningarna får vara kvar behöver normalt sett ledningsrätt eller servitut upplåtas. Detta är inte beskrivet i genomförandeavsnittet av planbeskrivningen.

EXPLOATERINGSAVTAL

I planbeskrivningen anges att ett exploateringsavtal ska tecknas i senare skede. Det anges inte vad exploatören ska bekosta.

Enligt 5 kap. 13 § 3 st. PBL ska kommunen, om avsikten är att ingå exploateringsavtal, redan i samrådsskedet redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen. Lantmäteriet konstaterar att lagstiftaren har avsett att exploatörens samtliga åtaganden ska redovisas på en översiktlig nivå, men bedömer att handlingarna i dess nuvarande skick inte uppfyller lagens krav på redovisning och därför behöver kompletteras.

Eftersom redovisningen inte är så tydlig som krävs finns det inte någon möjlighet för Lantmäteriet att utföra sin lagstadgade uppgift att i samrådsskedet lämna råd i de fall avtalsinnehållet förefaller strida mot reglerna i 6 kap. 40–42 §§ PBL.

Använd gärna handboken ”Lantmåterimyndighetens roll i planeringsprocessen, Handbok 5 kap. 15 och 22 a §§ PBL” som stöd ang. lagstiftningens krav när ni kompletterar planhandlingarna.

Delar av planen som bör förbättras

PLANKARTA

Lantmäteriet avråder från att använda illustrationer i plankartan. Anledningen till detta är att plankartan bör förbehållas för de juridiskt gällande planbestämmelserna. I planhandlingarna finns det en illustrationskarta.

PLANBESKRIVNING

Tydliggör gärna att gemensamhetsanläggning för väg fram till allmän väg behöver bildas under fastighetsrättsliga frågor.

Det är lite svårt att lokalisera planområdet. Gör gärna en karta som visar hur detaljplanen ligger i förhållande till befintliga detaljplaner. Beskriv vad som händer med de gällande planerna när planförslaget vinner laga kraft.

1.3.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Planförslaget justeras i linje med yttrandet.

1.4 TRAFIKVERKET

Trafikverket har följande synpunkter.

Anslutningen måste förbättras när trafikmängderna kommer att öka. Tex ska kurvradierna förbättras. Exploatören ska ansöka om ändring av anslutningen. Detta yttrande utgör inget tillstånd. Tillstånd krävs för att säkerställa att väg och trafiksäkerhet inte ska försämrats.

Eftersom trafikmängderna ökar ska anslutningen också asfalteras 12 meter in från asfaltskant, för att grus ej ska dras ut på väg 1067. Grus på vägen försämrar trafiksäkerheten.

Om trafikmängderna ökar så mycket som förväntas, kan det vara lämpligt att ordna väjningsplikt eller stopplikt på anslutningen. Idag gäller högerregeln.

En åtgärdsvalsstudie för väg 1067 ska påbörjas i år. Den kommer att fokusera på oskyddade trafikanter och bedöms inte påverka exploateringen.

1.4.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Exploatören och Trafikverket har ingått i ett avtal om att förbättra anslutningen till väg 1063 under år 2022.

2 KOMMUNALA PARTER

2.1 ÄLVDALENS VATTEN OCH AVFALL AB

Yttrande gällande VA

Exploateringsavtal bör upprättas mellan Älvdalens kommun och Exploatören.

Dagvatten:

ÄVA är inte huvudman för dagvatten. Följande punkter bör huvudmannen ha i åtanke angående dagvattenutredningen:

- Under punkt 5 "Resultat dimensionerande flöden" saknas vägytorna (grusvägar).
- Under punkt 7 "Systemlösning" tas endast upp stenkistor och avskärande diken. Stenkistorna tar bara emot dagvatten inom fastigheten (tak + ev. dränvatten). Hårdgjorda ytor utanför enskilda fastigheter fördröjs inte. Avskärande diken anläggs för "små" mängder dagvatten om inte dikenas storlek utformas efter större mängder. Avskärande diken och vägdiken kommer inte att räcka vid 100-års regn, utan en ytledes avrinning sker då via vägar/lokalgator.
- Enligt slutsatsen bedöms inte exploateringen försämrats recipienten, ändock saknar utredningen beräkningen som påvisar denna slutsats.
- I planbeskrivning omnämns områden som kan vattensjuka vid snösmältningen. Ändock har dagvattenutredning inte visat vilka möjliga lösningar som kan vara tillämpliga för dessa områden.
- I planbeskrivningen står även att stora vattenmängder kan förekomma vid snösmältningen. Även här verkar inte dagvattenutredningen ange vilka lösningar som

kan vara möjliga speciellt om snösmältningen sker medan markens infiltrationsförmåga är fortfarande begränsad tex pga. tjäle.

Yttrande gällande avfall

- Det bör förtydligas i planbeskrivningen vilken part som bygger avsedda avfallsstationer, liksom den reglering som har skett avseende vägar och parkeringar i 5.2.2.
- Det är bra att avfallsstationerna kommer att förvaltas av en gemensamhetsanläggning.
- Vid full utbyggnad av området så är det bra att det planeras för två avfallsstationer, eftersom det annars blir för långa avstånd för en god tillgänglighet. Placeringen kan dock lämpligen ses över eftersom nuvarande plankarta ger det västra området en närhet om ca 400 m till valfri station, medan området i öster som längst får 800 m. Den centrala stationen flyttas alltså lämpligen längre in ur den aspekten. En flytt av denna station kan också vara bra ur den aspekten att tömningsarbete med tunga fordon flyttas längre från närområde/förflyttningsstråk till lekparken.
- Lokalisering av avfallsstation inne i bostadsområdet kräver dock en utformning av transportväg med god säkerhet i åtanke, vilket berör frågor som tillräcklig bredd på väg, god sikt i trafikmiljön samt hur och vart gång-/cykeltrafik styrs.
- Det saknas en dimensionerande utredning för hur stor plats som behövs för avfallshanteringen, så det är inte möjligt att bedöma om detaljplanen sätter av tillräcklig markyta för den hantering som långsiktigt behövs vid full beläggning i alla hus. Avfallslagstiftningen är på väg att styra mot krav på fastighets- eller kvartersnära insamling av alla förekommande avfallsslag med större flöden, dvs i första hand alla förpackningsslag/producentansvarsmaterial samt matavfall och restavfall. Detta betyder planeringsmässigt 8 (åtta) avfallsfraktioner.
- Idre Himmelfjäll Resort AB bör vid den följande tomtförsäljningen beakta att de enskilda bostäderna utformas med tillräcklig plats för möjlighet till motsvarande källsortering i bostäderna, så att en långsiktigt god hållbarhet och goodwill uppnås för Himmelfjäll i sin helhet.
- Avseende transportvägars utformning för framkomlighet för avfallsfordon m m hänvisas till http://www.nodava.se/sites/default/files/171020%20R%C3%A5d%20och%20rek%20plac%20beh%20avf.utr_.pdf. Beroende på fraktion och systemutveckling m m så bedöms såväl tömning med front-, bak-, sidlastande som kran-tömmande fordon kunna bli aktuellt i området. Plankarta med dimensioneringar förutsätts ta nödvändig hänsyn till detta.

2.1.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Planförslaget och berörda utredningar kompletteras i linje med yttrandet.

2.2 BRANDKÅREN NORRA DALARNA

- Tillgång till brandvatten ska säkerställas för Brandkårens fordon.
- Tillgängligheten för Brandkårens fordon ska beaktas och säkerställas.

2.2.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR

Noterat.

3 FÖRETAG OCH FÖRENINGAR

3.1 ELLEVIO

I planförslaget finns E-område för befintliga nätstationer och för tillkommande nätstationer. U-område för befintliga kablar och att tillkommande kablar kan förläggas i vägområde i samband med utbyggnad av vägarna.

För övrigt har Ellevio inget att erinra.

3.1.1 ÄLVDALENS KOMMUNS KOMMENTAR
Noterat.

SAMRÅDSREDOGÖRELSEN UTFÖRD AV

Mattias Estenberg
Planarkitekt
Älvdalens kommun

Johan Olsson
Planarkitekt
Älvdalens kommun